

[2.39]

het Problem
der Renaissance

1906/7

het problem

De term Indiv. ten karakterisering v.d. mod. tijd ook
in ruime mate aanvaard door anderen: Thode, Zoellner.
Maar is Lampr. niet te stric soc. psychologische? Is ten-
slotte niet het vooruitzicht op resultaten met sociale
psychologie op zich zelf te weinig belovend? Doet men
niet beter, hit te gaan van iets compacters, dan de
gerestuleerde staten van den mensche. geest in vroeger
eeuwen? Looert niet het contrast van de moderne
wereldbeschouwing en de me. een beter hulpmiddel?
Daarvan uitgaan; daarnaar rangschikken, en vandaar
uit sociaal-psych. gevolgtrekkingen. - Goed, zegt SBAP,
nu wordt men dus zuiver ideoloog. - Volstrekt niet.
Niets prejudicieren. Ook de wereldbesch. wordt hier
eenr. als technische, historisch abstractum gebruikt.
In de wereldbesch. kristalliseering, condenseren eene
der ten slotte de zeer gevarieerde, zeer veelvuldige
cultuurkrachten, cultuurstromingen van een periode.
In hoeverre de econom. toestanden de blibelle oorzake,
Causa remota, zijn intw kan men buiten rekening la-
ten. Een astronoom bebaeft ook niet bij elk onder-
zoek de vraag naar spheroida of wat voor ruimte in
't oog te houden.

Hui 110: 2.3g b

de gesch. des Ren. na de Spaans. Zonder
officieus criterium was mogelijk, zoolang
niemand twijfelde, dat inder hoogste ont-
plooiing v.d. Ren. niet alleen op intellectuel-
eel gebied, maar ook op kunst en litera-
tuur, het allerbeste en schoonste was ge-
produceerd. Het Rafael en Tasso onbe-
twist no. 1 waren.
Dat is nog niet zoo heel lang geleden. Voor
de dichtkunst is al wel vroeg Dante's
primaire erkend. Geen nood, hij werd
voalspoer, maar de alg. aesthet. waarde-
ring des R. begint eerst met de romantiek,
gaat steeds verder, gaat steeds vroeger
 terug. de romantiek inspireert op z. op de
flambouyante goetiek. dan komt Viollet
met de 13e eeuw.
en later. is de neiging om het Renaiss.
van de heere goetiek te stellen, onmis-
kenbaar.

Middellevens en Renaissance zijn
voor den geleerden van deze tijd
termen geworden, die van buiten het
eigenlijke geschiedkundig terrein,
waar ze ontstaan zijn, hem gemekt
zaam en onvolledig zijn gevon-
den. Het is een ^{vervalsing} van alles.
Zij noemt van ^{romantiek} ^{historisch} ^{literair} ^{artist.}
liefde, sociale, mytologie, aard. De
inhoud der voorstelling, die zich
voor hem aan die term is, is
te gewoone gevarieerd, ⁱⁿ ^{de} ^{op} ^{de} ^{op} ^{de}
zondenslukken schryver, die over
een onvolledig ^{historisch} ^{literair} ^{artist.}
onder het opschrift Middellevens
toehanden en J.K. Huyemans
de consensus eens getuig. Maar
als hij de versch. noies, dan dat
begrip ^{historisch} ^{literair} ^{artist.} ^{historisch} ^{literair} ^{artist.}
schijnt naar hun ^{historisch} ^{literair} ^{artist.}
kijkt, wat toch zeker als geldige.

HW 110: 239 c

my niet anders konstellen dan een
entel optical zijn dan
sum west compend
verloren. Wanneer 6 v.
3) liggen de opvoeding, ge-
verkeeren, waarom ma-
van niet kunstmatig g-
voltoed, namelijk. Hynd chroco-
200 emulsiem kan als van de
die velling afgeboten
dan de markteer

overgenomen van
centra artikel
"In den eerste
weeten onder ee-
den deora genee-
in den daken v-
nietve sapel, de-
dye te ooren hoo-
oortstem van de
poeder waar gewest en ook te be-
en ongeve. (Voorbeeld) op Nieu-
Hooen en zijn wa-
Zou de kaan)

Hui 110: 239 c

HZ. 98. 30. W. Goetz, M. u. Rem.
31. Vasari vormt het begrip Rem.
38. Voigt, 'Haupt Humanismus'
45. Pfeiffer-Standards
46. Michellet.
Burdell, ontleent 'Entdeckung der Welt u. des
Menschen' aan Michellet. Zie vooral Hist. de
France, VII, 1805. Inleiding!

Zie Prologem, Antieke etc.

78/79. Tiliaa, Leger van Marlin.
Rabelais, Leger van

Kunst. Qu'est-ce que etc. Absoud et Bar-
zac, Sciences et Religion RH. 93. 356.

In een aflev. XX eeuw hebben Bierens
de Haan, Galamaes en Marins het over
Me en Rem. - Jacobsen
men heeft die begrippen esthetisch
af te klaren.
dat is wat, wat waard.
het oppiste te nu eenmaal, om
B.v. het sentiment kruisweg te krij-
gen.
Maar het is zoo ijel, speedig con-
ventioneel, geest. willenswijf.
nadat v. Rabelais zijn kritiek op
La-ba had geschreeven, had de rest
wel kunnen wegsluizen.
Huymans zelf, die heeft er veel
aan gedaan.
Maar ook, het is zoo moeilijk, om
het esthetisch. fantazies en het
historische documenten samen te
brengen.
en loek zoo noodig.
hoe moet men uit het senti-
mentaal, esthetisch veld komen?
wij vergenuepen ons tegenwa-
dij dilleget met parafrases

Vergelyk een oud-fransche muziek
met moderne. - daar is iets van
het oude fransche karakter te loen
gegaan. Wat? zeg dat eens, zonder
de Hoopwaden teeren, mystiek,
etc.

10:53

Hand. L. 1, no. 1083; Van Meerv., II, 802, 1979.
Hand. L. 1, no. 592, 946, II, 21, III, 506.
Hand. L. 1, no. 1083; Van Meerv., II, 802, 1979.
Hand. L. 1, no. 592, 946, II, 21, III, 506.

Uitgangspunt van de veronderstelling
met name de Conditio

de aanraking met het wezen

gaf hem de

lijke term Ren. onder waartoe
Men kan het u
zagen? # wedergeboorte. Waartoe
kunst? - Maar niet die culture
te werden overgenomen in de
in die geest wordt wederge
dus door bemiddeling der a
een zeer sterk apodict. in
eerde plaats wordt aan de
werking toegeschreven, in de
dat die werking zoo heil
gewest, dat zij een wede
de feiten blijven problemen
komt het ons voor, dat er
gesteld: een zekere ver
die ons des nieuwere
doet schijnen tegen de 16
kunnen wij Ren. nalmen. V (in haer
in haar verschijnselen) e
Zaken.

Naarlem moet de
merland.
Kenneemerland was
1. Untersuchungen über den Ur
.....
2. Zou het niet mogelijk zijn.

Hui 10: 23g d

aan de verbindingen wij een volie, waar
we 't over een zijn, maar die wij zeer
onvoldoende hebben wilgedrukt.
de historici in 't geheel niet.
de literatuur met wat armoezige
parafrazes.
en toch moesten we 't doen, de enige
eenvoudige manier is door gedocumenteerde

hier niet een ^{met een maquette} stuk verstaal, maar het op-
zoeken van het gemeenschappelijke. hier
vragen wij niet: hoe werd dit op dat?
maar legelijk: wat werd? en wat zijn
er de symptomen van? - de determinie-
ring van ons subject zelf; het begrip
renaissance, blijft voortdurend ons
probleem.

Waarlijk Ziel. t. opent zijn voor de schakel
waarschijnlijk het als eenmans gedoelde deel
als een jongeman.

De dier v. Pizano naast die v. Ghiselle.
een roep ma. hymne - een Ren. gedicht.
een rom. dialoog - een Ren. Gouw.
symbool. wereldbeeld - uitdrukking.
Bernard - PICO

Het zou een misverstand zijn, om de huma-
niteit gelijk te stellen met ons modern. Hij is ons
overzees en vreemdlijc als de me. wer. De gene-
ralies van ons hadden nog meer verwantschaps-
sympathie en direct 'verstāndnis' voor des huma-
niteit als wij. De kloof is vernigd. Wij zien hem
historisch-analytisch. Maar daardoor niet een
wetenschappelijk oogpunt scherper.

Witgang. Wij ^{alle modernen} hebben nu eenmaal een toornloos kei-
wee naar het kinderlijke, primitieve; dat is mis-
schien een der doorlaggenessse criteria van een
bergvaderland cultuur stadium. De beschaving van
niet alleen naar de hoogte der kunst worden afge-
meten; het is niet gezegd, dat het volmaakte, het
ontwikkelde, ook het mooiste is.

Dierzelfde moeilijkheid bij religieuze apprea-
tie. Het verlies van de symbolisch-theolog. wereld.

Handwritten note: *Handwritten text, possibly a date or reference.*

*in de Proc. Gron. Courant van 16
wenschelijkheid wordt beloofd,
ental schoolmeester te bevestigen*

*Zien wij kan ook te Lijk, waan
logaritmen, keeren zekeren, oca
andere, kwam de gemeente
n, meestal een geestelijke, zijn
nftal tegen het afdelen gezogt:*

[Blank paper fragment]

*Tempore nascitur rector
Tempore extra limina
collationis et sollemni*

[Large blank paper fragment]

[Large blank paper fragment]

Handwritten note: *Mai 10: 239e*

*(eigenlijk is het ook zoo: wat men moak
vindt, noemt men renaissance) Eerste der 16e
eeuw langen tijd. Toen is het Quattro-
cento erent gekomen. Nu heeft men het
uitgeleid tot Fransiscus. Welkom, verder*

*de trab. zijn al individualistischer
schilderend in hun eerste tijd.
de Romeinen daarentegen zeer laat
hoe de Indiers en Japaners?*

*met in elke voorloop van mooring
Andria Pitano mooier dan Ghibel-
li:*

*Thode, die Renaissance,
Bayreuther Blätter, 1899.
635.*

*de humaniteit ons evengoed vriend
als de Meier. de kloof tussen hem
is ons even groot als tussen hem en
de kloof wordt nog groter. Voor de hu-
maniteit had de generatie voor ons
nog een gemakkelijk direct begrip,
een vensanten sympathie dat wij, die
hem meer historisch analytisch zien*

*een beetje van een waagen tijd veranderd over-
cent. de tijd zelf: de romantiek.*

*Richard. Grenser 428: ... dass allgemeine
Wandlungen wie 'Stimmung der Zeit' nur
auf Mängel und Lücken im historischen
Material hinweisen, aber nicht erklären
können.
427 H. wees scherp tegen de moderner.*

*het sent. litt. overalles heeft
alleen maar voor ons
tijd. Caldas, met andere
gevoelsbevestiging, zullen
daar niet meer aan hebben.
Zoonen der wij aan de
litt. kritiek der 19e eeuw.*

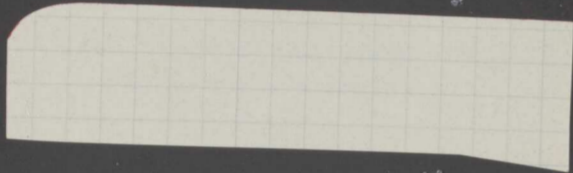
*Het nut van formules in de gesch. te onthou-
ren, zou onverstendig zijn. Wanneer een
groep van hie verspreiden x. laat verspreiden
tot een formule, en daardoor beter in hun
aard en samenhang kan worden begrepen,
welnu, laat ons dat formuleren.
Wanneer er iets valt op te stellen, dat er
zoowel nutteloos als een wet, en ons in
staat stelt, een zamenhang beter te doen
groeten. Welnu, laat ons die poort open
open stellen voor welke wille.*

Am 10: 23 f

[Redacted]

oogmerktingen versche
verbondt, eenige de k
op kennis erlangen
het oog gericht heeft op

al in het oorsprong
wil deze naam conclud

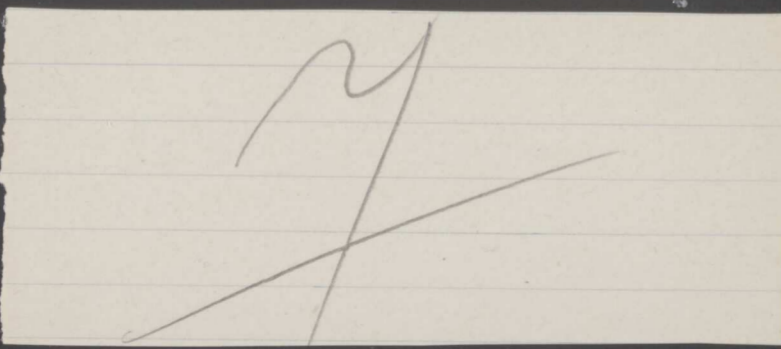

te beperken. Wat moeger
thans steeds geluid op u
van des kant des graven.

om naar het station, aan de

BT, alle
het Comm. de k
kants van
for my own als ga
kants van
kants van
kants van

ing en die der Renaissance
arper waarnemers dat op
Niet in het statig gedra-
red van antieke vorm-
ligt het grote verschil
e veranderde omgeving
derleven en wereld. Wan-
v alleen oegewid dat

Hui 110: 2.39 f

Ons antieaal v. termen voor cultuur. begrip-
pen is arm en gebrekkig. Met moaite ge-
boren, bestond misverstaan: Renaiss, in-
dividualisme, middeleeuwse, moderne
cultuur.

Kierkegaard over 'Lijfgevoel zijn' Museum
13. no. 8. p. 304.

Zijn in Engers en wijders zijn. En-
gers, dan is het loed der werking op
de geestes, dus een hiet, problemen geest
fisiologisch, maar deze laatste niet
te verstaan, als niet naar niet in de
wijders zijn naam.

geen onderwerp lange talen, zoo sterk
weer de gedachte, milieu, imitatie,
rijpheid van des lid, op de voorgrond
als de kunst. en literatuurgeschied, de
Cultuurgeschied. - want wij weten om.

de vooravond van het Humanisme. De
ste nieuw - Bonaventura - Dante, de ver-
nieting der kunst in Italia (Giotto, Petrus).
Nu gaat Italia den zwaren artistieken
weg, - het N.W. de post, waartoe, weg:
het nieuwe Nominalisme,
de nieuwe Staatstheorie, (Occam).
Maar in het N, het oude sterke vestigden
den. schiedkundig en goddelijk belevenden
alles. - de aangeleide volderen Renaissance
werkt belevenden.
Italia. N.W. Europa
Petrarca de die mystiek
de Borgoni, kunst
de Dantes hel pedagogisch en
Quattrocento burgerlijk humanisme

Nu is het duidelijk, dat iemand, die
het Romaansche boven de Ren. stelt, die
Bernard v. Clairv. moer en dieper vindt
dan Pico, loed kwalijk van Renaissance
kan spreken.
tenzij bij objectieve criteria stelt in
de plaats v. d. waagere subjectieve, die
op een consensus communis berustten,
waarmee men zich zelfs nog kind van
de Ren. loede.

het is niet. Geschied. der Ren. had iets an-
ders dan met. Geschied. der 16e eeuw. *7
Geschied. der kunstgeschied. of zelfs van een
instituten of idee; Geschied. v. h. centraliteit
of Geschied. v. h. absoluteitisme.
Renaissance is een door historici verstaan-
dige term, terw. om zaken verstaan-
tegen komen in valen, geen historische
begrip van den kanten graad.
Tot zaken koopt hier dat de kanten
werken: eerst vaststellen wat men onder
Ren. verstaat, van men er de Geschied. van
kan onderzoeken

7 ps. 5:11 in

2
1
239.73
180.27
59.46

Geëilgeerden uit de v

land en West-Friesland
2. 2^e Ke. II. 101.
emvolging van die streken.
holla oke. 1. 105, 1. 33.

dmannerenna, in 1. 108. Sien
-polder, Houtrijk waarsch.

dung van Suiden naar No
Deutschland (p. 49). Blijbaa
verrekening van de 25.000

aan het bederf van wuceloo
vende duinzand. Voor den
waer zijn iacthermaakt nog
brent het wild en de iact
zou xooeel te verzamelen
afzonderlijk opstel zou cen
de zeventiende eeuw herha

2441 ween de moop: wa
2441 ween de moop: wa
2441 ween de moop: wa
2441 ween de moop: wa
2441 ween de moop: wa

kom wijzen, moet ik nu natuurlijk he
word, nl. dat deze zinnende te op kom
Hijts moede, toem mij de dthk herkomst van
De veronanderloeding, die ik in het eerste
Zie §§ 4, 9, 12, 16, 24, 32, 35, 38, 53.
L. o. u. §§ 1, 2, 41.
ontleken, maken den

Hui 110:2. 398

Zoowel de N. mensch als die der Renaissance
is voor ons een verzameling.

de 18de eeuw heeft nog een ander aspect.
de dem. strooming, op de zelfde wijze
als grondslag, maar met een andere geest.
- eerst nu eenigzins z. de grote, d. g.
Laman:
de 17de eeuw.
de Universiteit en de Scholastiek. Het in
karakteristieke aspecten uitgebeeld.
Thomas v. Aquino.
evenals de Scholastiek overleefde als
Gothiek alle met zijn rigoureuze systeem.

Maar daarnaast zijn andere stromin-
gen groot geworden:
het recht, de staat, - de oppositie sluit
z. daarbij aan: Spiritualen, Nominale,
Universalen. - Unan sancion komt te laat.

in de tijd al gekomen, om het probleem
zo te stellen: het verschil tusschen de
N en den modernen mensch?

Maar dan zoude we 's nog niet
vinden; viel in een Indiander komt
het verschil tot uitlig

hoe doet z. de verandering aan ons voor?
wanneer begint ze?
kunnen wij de oorzaken vaststellen?
wat is het karakter der verandering?
- kijkt op lampen

maar als nu de N eens voor mij
levender zijn dan de Ren.?
p. 5/6.

het woord Renaissance zelf
sluit een waardeoordeel in
zich, een verouderd en proble-
matiek als Gothiek.

men moet eigenlijk een mij wildaken.
zij veertiende eeuw en vijftiende
eeuwen, van welk biografisch bekend,
analysen: een pla. een du. een eng.
een noed. - en evenzo: een woop. de.
person met een Qualitat

Thode XXII. Dan eerste Harold die reus Zeik
ik tenen Arnold van Brescia, die laut und
wonderlijk pages des welt. Beside der
Kirche predigt...
ja, 't is makkelijk, om te zeggen: iedereen die
zoal is, zal in het des modernen rekenen.

8de 5:011 inH

10 Offens bij Noordwija.
ondanks het uonaome van
1400 door het gelachte of

Lied van de Zestiende sprek
wild. Bare gedachten wekt
rekening van 1344: „provanck
wilde vissen, een herle.“ Maar
van deze roel: „Bi Jan Scher
op te winnen loten wilden
verwilderde zunderen zijn ge
voor de Burgers van Haare
van ouds het oord van genee

[Blank paper]

[Blank paper]

Ludolpende - galles te
6 Castrichem 1. 68. -
7 Assum
8 Alcedo
9 Saldenlein
10 Krotelwasdem quod m
11 Zoris-beim Zoris 106

[Blank paper]

[Blank paper]

geen wisent of ur meer g
verwilderd vee. En niet een
te verklaren Rek. 11. 68. 1m a

reger mochten na kwadde van
gekte of het eerste Ketteren
formieren der Hoofden de jaan

Hui 110: 2.39 h

de Ren. als iets noodzakelijks ja doch be
gripen, zal nooit geschieden. alles wat men
ter verheldering vindt, is nog maar een
druppel op de emmer.

niet zou dwazer zijn, dan iemand om
ten zijn tijd te stellen, omdat hij zijn tijd
voor i. b. v. Waller v. d. Vog. - men zou ten
slotte elke groot talent moeten uitbode
ren, omdat het bouen de menigte uitbode
daarom is het zoo moeilijk, bij de gesch
des geestelike cultuur chronologisch te
blijven.

Kreuzzug, meer in de N geweest etc.
Traxel het niet met moer woorden te
parafrazieren.
spaan mij het azenaal v. h. moderne
jargon: zinnen, etc.
in 8 moogel.
in weel viel: associaties etc.

immers kijkt u een van die dingen.
die om het begrip 'die is die tijd' helpen
maken. Een ongeschiktter term dan
die voorloopen des Rens.

Onze bewondering voor de ma. ja, maar
naarmate wij die ontlede, zien we,
dat al die dingen die we erin be
wonderen: de go. lichte, de mythische
die oude Ichilone, toch eigenlijk recht
het lichte van die groote Kreuzzug
dag 1, die vast doorging tot de velle
vrijheid van de
de murges is veel seldzamer dan de
dag, en de avond ook.
het Romaanische mi v. chis met ma.

In de cultuurgesch heeft men een zekere
mate van skepsis nodig. Anders gaat het
als lamprecht.

het gewone verband tussen cultuur
veranderingen niet overcaalen. Er moet
een heel dun lijfje, dat van de trouba
dours over de veel dichtersloot naar
de Ren. loopt.

- Erzelins de Romano de eerste, die son
der eenig recht v. erfrecht of stichting
ongebou. een heersch. poging te stichten.

de wereld als heilplan
beschouwing zal door de gekonige als een also
luit verlies moete worden aargemerkt, en toch zal hij
voortgang in beschouwing niet kunnen ontbreken.

Hu 110: 2.31

in het laatste gedeelte van de beschrijvingen.

de naam niet oogen-
de naam niet oogen-
de naam niet oogen-

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

afgehoort.
1329
Reg. 24 39 no. 23 vso. Wi 10
want onze heere die 9
hout te vrien, etc.
1320
Reg. 24 39 no. 23 vso. Floren
scaren beyden ... te k o
Reg. XVIII. p. 76 vso. 1338. du

Hu 110: 2.31

wat te verwachten dan te zeggen:
dies is zijn tijd vooruit, wat tijd
wat is vooruit.

gevarieerd binnen een ... waarom
de uiterste termen zijn: het ingaven
des duds en Huy, maar.
Om nu de gemiddelde voorstelling
inhoud te bepalen. Zou men dat
meer constant mee aanwijzen en
het moeten bepalen. Men zou dan
kopen lok:
mythisch.
en in wat niet welke notie van
zuivere pnp. schouwd, die den
bestaan op zamen.
Hoe komen wij aan welke notie?
Neem nu b.v. Voltaire of Rousseau.
- juist, maar in die tijd geeft Parijs
de ballades aluit, spoedig komt de
Romantiek.
Novelle, Faque - Grimm, Eichelberg.
Chateaubriand? Hugo - Thierry, Michelet
Scott, Ruskin, Proust.
Voltaire de Due.
Ga zo diegenen na, in
wie gaerke het heldet
en de intellect. voorstel
kan de te als escha.
lingstijp tot uitly komt.
In 's hemelnaam met parafrazen, de
vloek v. m. o. letterkundig, precies zijn.
(Zwakte) (In gett)

niet het verschil tusschen de pol. of econ.
toestand van de en Nieuwe tijd, dat
is econ. gesch.
ook niet het verschil tusschen de te we-
redbercasuwing en die van Nieuwe tijd,
dat is theologie.
maar tusschen mensche en mensche.
de wps waarop = die verschele (de mensche
de me. mensche. - mag dat? - en
zo ja, hoe definiere (de hem.
geheel inductief kan in het niet,
de biolog. momenten zijn natuur-
derijde, de elementen psychol.
ook.
moet dus wel deductief. in moet
hij een type voordellen, en wat
daaraan beantwoordt, me. noemen.
wat nu de grondslag?

uit voeten, dat het tent. eila, opwa-
ten ons omiddelbaarly te contact
brengt, dat een intellect. analyse
werkzaamheid.
het is de mythische geestel.
houding.

Kurt. qu' est ce que le moyen-âge?

geb. 51. La Ren. en Italie n'a pas été une
Amant une rénovation de la littérature
etc.

Am 10:5.31

[Redacted]

14

hoorn, Enkhuizen
 hout schijnen
 keuren van Med
 de andere steden ontleenen haar
~~keuren~~ keuren, d
 van Medemblik
 van Westfriesche
 waard. De keur
 jongste Westfri
 ook in hoofde
 den ontleend, h
 dan gewoonlijk
 vrouwen word
 zen en Grootebr
 hoorn, Gud ke

... de oorspronkelijke
 ... is het, dat ook hier
 ... omvangrijke gebouwen
 ... groot-groot) / want de
 ... het grootste met ook
 ... de oorspronkelijke

haarlem tot voorbeeld
 in de derde kolom
 volgens een vergelijking
 gaven in de handreiking

... de economische stappen
 ... de een maatschappij kan door